

TKP'YE GÖRE, NAZIM HİKMET "KALLEŞ VE DÖNEK" MİŞ

22 Temmuz 2022

Yıldırım Koç

Türkiye'de sosyalist/komünist harekette önemli sorunlardan biri, görüşleri farklı olabilen insanların birbirlerine karşı dostça ve yoldaşça olmayan tavırlarıdır. Atatürk döneminde sosyalist/komünist hareketin tarihini öğrenmeye çalıştığım, hayatlarını bağımsız ve demokratik bir Türkiye ve sınıfsız ve sömürsüz bir dünya için feda etmiş insanların, birbirlerine karşı ne kadar acımasız saldırılarda bulunduğunu okudukça şaşkına dönüyorum. Bugün geriye dönüp bu insanların bazı görüş ve davranışlarını eleştirdiğinizde, "onları nasıl eleştirirsin, onlar bizim geçmişimiz!" diye yerlerinden fırlayanlar, o yıllarda birbirlerine yöneltilen suçlamaları ve hatta iftiraları bilseler, bugün saygılı eleştiriler karşısında biraz daha hoşgörülü olurlar ve eleştiriler üzerinde görüş bildirmeye yönelirler.

Türkiye Komünist Partisi tarihinde ta başından beri görülen bu acımasız tavırlar, daha sonraki onyıllarda da devam etti. 1960'larda Türkiye İşçi Partisi içindeki tasfiyeler, 1960'ların sonlarına doğru siyasal görüş farklılıklarının yol açtığı bölünmeler ve 1970'lerde birbirini polise ihbar etmeye, dövmeye ve vurmaya kadar uzanan tavırlar, bu kötü geleneğin devamıdır. Günümüzde, 50 yıllık yoldaşını Amerikan ajanı olarak suçlamaya varan saçmalıklar da bu kötü alışkanlıktır ve uğrunda mücadele edildiği belirtilen davaya büyük zarar vermektedir.

Başka ülkelerin komünist partileri tarihlerini iyi bilmiyorum. Bu kötü gelenek nereden devralındı diye düşündüğümde aklıma ister istemez Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Lenin'in aktif politikadan ayrılmasından sonraki tarihi geliyor.

30 Ağustos 1918 tarihinde Lenin'e suikast yapıldı. Suikastçının sıktığı üç kurşundan ikisi Lenin'in vücudunda kaldı; ameliyat sürecinde çıkarılamadı. Lenin 26 Mayıs 1922 tarihinde bir inme yaşadı. 1922 yılı Aralık ayında ikinci inme oldu. 1923 yılı Mart ayındaki üçüncü inme sonrasında da konuşma yeteneğini yitirdi. 21 Ocak 1924 tarihinde ise 53 yaşında öldü.

Diğer bir deyişle, Bolşevik Devrimi'nin üzerinden bir yıl bile geçmeden Lenin ciddi sağlık sorunlarıyla boğuşmaya başladı. 26 Mayıs 1922 tarihinde yaşadığı inmeden sonra siyasi faaliyeti önemli ölçüde aksadı. Bu tarihten 1928 yılına kadarki dönemde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi içinde müthiş bir iktidar kavgası yaşandı. Bu iktidar kavgası sonrasında, SBKP yönetimindeki birçok kişi tasfiye edildi; bunların önemli bir bölümü, gerçekdışı iftiralarla ve işkenceyle alınan itiraflarla öldürüldü. Bolşevik Partisi'nin birçok fedakar yöneticisi hainlikle suçlandı ve kurşuna dizildi.

Türkiye Komünist Partisi, parti-içi demokrasi (!) alışkanlıklarını böyle bir ortamda edindi. Faaliyetin illegal koşullarda sürdürülmesi de bu anti-demokratik uygulamaları daha da pekiştirdi ve meşrulaştırdı. Türkiye sosyalist/komünist hareketinde eleştiriye tahammülsüzlük, "demokratik merkezîyetçilik" adı altında kendisi gibi düşünmeyenleri ihanetle suçlama, bölünme, düşmanlık, vb. gibi çok kötü ve zararlı alışkanlıklar, TKP dışında da gelişti ve yerleşti.

Aşağıda yer alan alıntılarda, Nazım Hikmet'in ne düşündüğü, TKP yönetiminin hangi görüş ve uygulamalarına karşı çıktığı ele alınmamakta, Nazım Hikmet en kötü sıfatlarla suçlanmaktadır. TKP kadrolarından bazıları Sovyetler Birliği'nde hainlikle suçlanarak kurşuna dizildi. Eğer 1930'lu yıllarda Nazım Hikmet Sovyetler Birliği'ne gitmiş olsaydı, böylesine acımasız suçlamalar karşısında kaderinin ne olacağı tartışmalıdır.

Aşağıda, Türkiye Komünist Partisi'nin 1930'lu yıllardaki bazı yayınlarında Nazım Hikmet'e yönelik suçlamalardan örnekler verilmektedir.

Türkiye Komünist Partisi İstanbul Vilayet Komitesi'nin 8 Aralık 1930 tarihli **Kızıl İstanbul** gazetesinin 7. sayısında "Yapmacık Ameleciler" yazısında şunlar yer almaktadır:

"Amele arkadaşlarından bazılarının 'Resimli Ay' mecmuası grubunu ve 'Son Posta' gazetesini ameleci, amelenin menfaatını düşünen ve onlar için yazılar yazan adamlar olduğunu zannettiklerine, bazı arkadaşların da bu maskeli amele düşmanlarına karşı bir teveccüh beslediklerine şahit oluyorum. "'Resimli Ay' mecmuasının belli başlı şahsiyeti Nazım Hikmet, firkamız merkez komitesinin neşrettiği açık bir mektupla, küçük burjuva politikantı, sosyal demokrat, firkamız içinde hakiki sınıf mücadelesini siyasetimizin burjuva hesabına oportünizme tahviline çalışan bir adam sıfatile firkadan tardedilmiş ve

komünizm ile hiçbir alaka ve rabatası olmadığı ilan edilmiştir. Nazım Hikmet ve hempalarının takip ettiği yalnız serbest imkanlardan istifade siyaseti, amele sınıfını hakiki kurtuluş mücadelesinden uzaklaştıran ve onu burjuva hakimiyetinin devamını temin için, bir alet haline sokan bir yoldan başka bir şey değildir.” (Mete Tunçay, **Türkiye’de Sol Akımlar 1925-1936**, C.2, İletişim Yay., İstanbul, 2009, s.358.) (Hempa, “kötü işlerde aynı amaçla ve birlikte hareket eden kimse” anlamındadır. YK)

“T.K.F.V.K.’nın Organı Kızıl İstanbul” gazetesinin 37. sayısında “Nazım Hikmet ve Hempasının Hakiki Çehreleri” başlıklı yazıda şunlar yazmaktadır:

“Tevkifatta Nazım Hikmet polisin bir manevresi olarak Polis Müdüriyetine celb edilmiş ve iki saat sonra elini kolunu sallıyarak serbest bırakılmıştır.

“İşte bu bize sureti katiyede bunların satıldıklarını gösteriyor.

“Bugün burjuvazi hapisanelerinde yüze yakın amele mücahidi inlemektedir.

“Niçin Nazım Hikmet ve hempasından bir tek adam yoktur? Bunlar yüzlerine komünist maskesi takıp hakikatte bir burjuva yaltakçısından başka bir şey olmıyan korkaklardır.

“Bunlar ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL’ın ve Fırkamızın kararile firkadan tart edilmişlerdir.

“Kendilerini her ne kadar komünist diye satmak isteseler bile hadisat bunların yüzündeki maskeyi atarak hakiki çehrelerini ortaya çıkarıyor. Bu adamlar komünist fırkasını parçalamak isteyen ellerinde bir delail olmadığı halde firkamız aleyhine şayialar çıkararak sözde ayrıca bir fırka yapmak fikirlerini ileri sürerek hakikatte her türlü faaliyetin aleyhinde ve amele sınıfının aleyhine çalışan şahıslardır.” (Tunçay,2009;432)

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi’nin 1 Mayıs isimli “fevkalade gazetesi”nde (1932?) “Nazım Hikmet Muhalefetine Karşı Bildiri” başlığı altında şunlar yazmaktadır:

“Son zamanlarda, sizin artan hareketiniz ve Türkiye komünist fırkasına karşı yükselen teveccühünüz önünde burjuvazinin maskeli uşakları olan Nazım Hikmet ve hempası sizi mücadeleden alakoymak ve Türkiye komünist fırkası hakkında beslediğiniz teveccühü kırmak için yaptıkları propagandalarına germi verdiler. Bununla da kalmayarak son günlerde Türkiye komünist fırkası İstanbul vilayet komitesi imzasını taşıyan beyannameler yapıp bazı amele adreslerine göndermişler. Onların Türkiye komünist fırkasile hiçbir alakaları yoktur. Komünist enternasyonalin ve firkamızın kararile firkadan atılmışlardır. Ve şimdi içinize girerek, firkamızın maskesi altında sizi aldatarak mücadelenizi kırıyor, birliğinizi parçalıyor ve efendilerine hizmet ediyorlar.” (Tunçay,2009;439)

“Komünist Enternasyonalinin seksiyonu Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin Gazetesi Orak Çekiç”in 7 Ocak 1936 tarihli sayısında yer alan “**Kalleş ve Dönek Nazım Hikmet**” yazısında şunlar yazıyordu:

“ORAK ÇEKİÇ’te basılan ‘Kara Liste’de Nazım Hikmet adını partiden kovulanlar arasında gördüm. ‘Kara Liste’deki soysuzlardan biri de bu heriftir.

“Orak Çekiç’i elime aldığım zaman içimi bir sevinç dalgası bastı. Nasıl sevinmem!

“Kara listede adları geçen Nazım Hikmet ve kumpanyası, Türkiye Komünist Partisini işçi sınıfı emekçi halk kitlelerinin gözünden düşürmek kastile şöyle bir palavra dillerine dolamışlardı.” (Tunçay,2009;532)

Orak Çekiç gazetesinin 1.6.1936 tarihli sayısında da, “Partiden Kovulanlar” başlığı altında yayımlanan listede Nazım Hikmet’in de adı yer alıyordu. (Tunçay,2009;581)

Nazım Hikmet’i eleştiren önemli bir çalışma da, Dr.Hikmet Kıvılcımlı’nın **Kim Suçlamış? Brejnev’e Mektup** kitabıdır (Yol Yay., İstanbul, 1979). Dr.Hikmet Kıvılcımlı, Türkiye sosyalist/komünist hareketi tarihinde çok saygın bir yeri olan, bağımsız ve demokratik bir Türkiye ve sınıfsız ve sömürsüz bir dünya mücadelesine hayatını adanmış, işkencelerden yüzünün akıyla çıkmış, uzun yıllar hapisanelerde yatmış bir devrimcidir. Ancak TKP içindeki kavgalar, Hikmet Kıvılcımlı’nın yurt dışında ölüm döşeginde yazdığı son kitabında Nazım Hikmet’e 57 sayfa ayırmasına, Nazım Hikmet’i çeşitli biçimlerde aşağılamasına neden olmuştur (sayfa 50-106). Keşke Nazım Hikmet’le görüş ayrılıklarını ele alsaydı, onun kişiliğini böylesine aşağılamasaydı.

Türkiye sosyalist/komünist hareketi tarihi, yoldaşların birbirine acımasızca saldırdığı sayısız örnekle doludur. Önümüzdeki günlerde bu acımasız tavırların ve görüşlerle uğraşmak yerine hakaret etmenin bazı başka örneklerini de vereceğim. Keşke görüşlerin eleştirilmesi yerine acımasız saldırılar yapılmasa ve hareket böylesine bölünmeseydi.